

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Lantråd

Veronica Thörnroos

Föredragande

Jurist

Adrian Jansson

Justerat

Nr 184

Högsta förvaltningsdomstolens begäran
om yttrande med anledning av besvär.

ÅLR 2021/1029

770 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge yttrande enligt bilaga.

Hänvisning
Dnr 22221/03.04.04.04.08/2021

Högsta förvaltningsdomstolen

HFD:s begäran av den 3.9.2021 om utlåtande

Korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Kontaktperson
Adrian Jansson

Ärende

Yttrande med anledning av besvär

Ändringssökande

Överklagat beslut

Ålands landskapsregerings beslut 11.05.2021, ÅLR 2021/1029, nr 307 Rk1a gällande ansökan om jordförvärvstillstånd för fastigheten Värvan RNr 1:27 i Vårdö kommun.

Besvärsyrkande

I besvär av den 22 juni 2021 yrkar ändringssökanden att beslutet upphävs och att jordförvärvstillstånd beviljas.

Ändringssökanden yrkar även ersättning för sina rättegångskostnader i ärendet. Kostnadernas storlek preciseras senare.

Grunder för besvärsyrkande

Ändringssökanden anser i första hand att jordförvärvstillstånd ska beviljas mot bakgrund av 3 kap. 12 § och 14 § landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, samt 4 § 6 punkten landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd då sökanden har varit bosatt i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Bemötande

Landskapsregeringen anser att besvären ska förkastas.

Landskapsregeringen anser att det oberoende av utgången i ärendet inte finns skäl att tillerkänna ändringssökanden ersättning för rättegångskostnaderna.

Grunder för bemötande

I. Bakgrund

Ändringssökanden ansökte om tillstånd att förvärva och besitta fastigheten Värvan RNr 1:27 (941-414-1-27) i Vårdö kommun. Den bebyggda fastigheten är totalt 1 000 m² och är belägen inom oplanerat område. Fastigheten gränsar inte till vatten och till fastigheten hör inga andelar i samfälliga jord- och vattenområden.

Avsikten med förvärvet är fritidsbruk. Sökanden har inte innehaft hembygdsrätt. Ur utdraget ur befolkningsdatasystemet framgår att sökanden är skriven i landskapet sedan den 1 augusti 2015. Av komplettering i ärendet framgår att sökanden under tiden som sökanden varit skriven i landskapet har arbetspendlat till Stockholm veckovis tisdag, fredag alt. måndag, torsdag, dock i begränsad omfattning under år 2020 med anledning av covid-19-pandemin. Ändringssökanden har även arbetat i USA och Kanada ett par veckor åt gången ca en gång i kvartalet under åren 2015–2017. Ändringssökanden har undertecknat köpebrev för fastigheten den 2 februari 2021.

I beslutet av den 11.5.2021 konstaterade landskapsregeringen att 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd inte kunde läggas till grund för bifall av ansökan. Landskapsregeringen konstaterade att ingen annan av de punkter som framgår av 4 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd var tillämplig i fallet. Ansökan prövades därför enligt 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd. Landskapsregeringen avslog ansökan enligt de grunder som framgår av beslutet.

II. Påståendet att ändringssökanden borde beviljas jordförvärvstillstånd enligt 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd och 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd

Ändringssökanden anför att han ska beviljas jordförvärvstillstånd inom ramarna för landskapsregeringens prövningsrätt enligt 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd och 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd.

Enligt 4 § 1 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd beviljar landskapsregeringen jordförvärvstillstånd för fysiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd. Av 4 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd framgår kriterierna för när landskapsregeringen ska bevilja fysiska personer jordförvärvstillstånd om det inte finns särskilda skäl däremot. Enligt 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd ska en sökande som är bosatt i landskapet sedan minst fem år tillbaka beviljas jordförvärvstillstånd, om det inte finns särskilda skäl däremot. Enligt landskapsregeringens beslutspraxis ska sökandens faktiska och huvudsakliga vistelseställe

vara i landskapet Åland sedan minst fem år tillbaka för att 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd ska vara tillämplig. Enligt landskapsregeringens beslutspraxis kan en persons faktiska och huvudsakliga vistelseställe avvika från anteckningarna i befolkningsdatasystemet. Med faktiskt vistelseställe avses den plats där en person fysiskt vistas och med huvudsakliga den plats där personen vistas mest.

I landskapsregeringens beslut av den 11.5.2021 konstaterade landskapsregeringen att utdrag ur befolkningsdatasystemet visar att sökanden har varit skriven i landskapet över fem år. Enligt ändringssökandens uppgifter har ändringssökanden under denna tid dock regelbundet arbetat och vistats utanför landskapet i en så stor omfattning att landskapet inte kan anses ha utgjort sökandens faktiska och huvudsakliga vistelseställe sedan minst fem år tillbaka. Ändringssökanden har inte framfört några andra omständigheter som skulle stärka uppfattningen att landskapet varit sökandens faktiska och huvudsakliga vistelseställe. Därför ansåg landskapsregeringen att 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd inte kunde läggas till grund för bifall av ansökan.

Bedömningen enligt 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd anknyter till bedömningen för var en person ska anses ha sitt egentliga bo och hemvist enligt landskapslagen (2015:99) om åländsk hembygdsrätt. Av förarbetena till landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd framgår att en sökande som är bosatt i landskapet sedan fem år tillbaka, men som inte fått hembygdsrätt på grund av att han eller hon saknar finskt medborgarskap, är så starkt förankrad till landskapet att han eller hon i de flesta fall bör beviljas jordförvärvstillstånd (FR 20/2001-2002). Av förarbetena till landskapslagen om åländsk hembygdsrätt framgår att utgångspunkten för var en person ska anses ha sitt egentliga bo och hemvist är personens faktiska och huvudsakliga vistelseställe. Denna kan avvika från anteckningarna i befolkningsdatasystemet. Med faktiskt vistelseställe avses den plats där en person fysiskt vistas och med huvudsakliga den plats där personen vistas mest (LF 16/2013-2014). Av landskapsregeringens beslutspraxis framgår att landskapsregeringen ansett att 4 § 2 mom. 6 punkten landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd inte kunnat läggas till grund för bifall av ansökan när sökanden varit skriven i landskapet i mer än fem år men landskapsregeringen inte funnit det vara trovärdigt och sannolikt att landskapet verkligen har varit sökandens faktiska och huvudsakliga vistelseställe sedan minst fem år tillbaka (Se 14.3.2019 ÅLR 2018/9526, 180 Rk1a). Landskapsregeringen har därtill i beslutspraxis avslagit ansökningar om hembygdsrätt när sökanden varit skriven i landskapet i mer än fem år men arbetat utanför landskapet i sådan utsträckning att landskapsregeringen ansett att landskapet inte varit sökandens faktiska och huvudsakliga vistelseställe under fem års tid (Se ÅLR 2013/8857, 594 K12, 30.12.2013 och 30.12.2013, ÅLR 2013/8856, 595 K12).

Landskapsregeringen begärde att sökanden skulle komplettera ansökan bl.a. med uppgift om var sökanden har jobbat under tiden sökanden varit skriven på Åland samt hur mycket

tid sökanden har vistats på respektive utanför Åland under den tiden. Sökanden har kompletterat ansökan med uppgift om att sökanden arbetspendlat veckovis tisdag, fredag alt. måndag, torsdag, d.v.s. ca. fyra dagar i veckan. Sökanden har därtill under åren 2013-2017 arbetat i USA och Kanada ett par veckor åt gången ca. en gång i kvartalet. Mot bakgrund av detta anser landskapsregeringen att sökanden har arbetat och vistats utanför landskapet i en så stor omfattning att landskapet inte kan anses ha utgjort sökandens faktiska och huvudsakliga vistelseställe sedan minst fem år tillbaka.

I beslutet av den 11.5.2021 konstaterade landskapsregeringen att ingen annan av de punkter som framgår av 4 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd var tillämplig i fallet. Landskapsregeringen prövade därför ansökan enligt 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd. Landskapsregeringen konstaterade att bland annat sökandens anknytning till landskapet Åland och avsikt att fast bosätta sig i landskapet samt markområdets storlek, beskaffenhet och användningsändamål bör beaktas vid prövningen.

Landskapsregeringen konstaterade att ändringssökanden vistas regelbundet i landskapet och har således en anknytning till Åland. Landskapsregeringen konstaterade även att fastighetens storlek och beskaffenhet i detta fall kunde tala för ett beviljande av jordförvärvstillstånd, men att avsikten med förvärvet, som enligt ansökan är fritidsbruk, talade mot beviljande.

Landskapsregeringen konstaterade att syftet med jordförvärvslagstiftningen enligt 1 § jordförvärvslagen för Åland är att behålla jordegendomen på Åland i den åländska befolkningens händer. Landskapsregeringen konstaterade att de kriterier för beviljande av jordförvärvstillstånd som framgår ur 4 § 2 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd redan i sig utgör undantag från lagstiftningens huvudsakliga syfte. Med beaktande av omständigheterna i ärendet, landskapsregeringens beslutspraxis och jordförvärvslagstiftningens syfte fann landskapsregeringen inom ramen för sin prövningsrätt att det inte var ändamålsenligt att göra ytterligare avsteg från jordförvärvslagstiftningens syfte.

Enligt 16 § jordförvärvslagen för Åland får besvär över ändamålsenligheten av landskapsregeringens med stöd av jordförvärvslagen fattade beslut inte anföras. Besväret ska därför förkastas.

III. Påståendet att sökanden har blivit vilseledd av tjänstemans frågor

Ändringssökanden anför att föredragande tjänstemannen hos landskapsregeringen har ställt ledande frågor utan att informera ändringssökanden om vad avsikten med frågorna var eller hur dessa påverkar utfallet i landskapsregeringens beslut, samt att förfarandet inte faller under god förvaltningssed och åsidosätter likställighetsprincipen och grundrättigheterna.

Av 1 § 1 mom. förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland framgår att lagen innehåller bestämmelser om grunderna för god förvaltning och om förfarandet i förvaltningsärenden, samt att syftet med lagen är att främja en god och effektiv förvaltning samt ett gott rättsskydd i förvaltningsärenden. Enligt 26 § förvaltningslagen för landskapet Åland skall en myndighet se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten skall i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet skall kunna avgöras. Enligt 27 § förvaltningslagen för landskapet Åland skall det i en begäran om utlåtande eller annan utredning specificeras beträffande vilka särskilda omständigheter utredning skall läggas fram. Av förvaltningslagen för landskapet Åland framgår inte att en myndighet skall informera en part om hur den utredning som en myndighet begär av parten kommer att påverka utfallet i ärendet. Den utredning som landskapsregeringen har begärt av ändringssökanden har varit nödvändig för att utreda om landskapet varit ändringssökandens faktiska och huvudsakliga vistelseställe under de senaste fem åren och är sådan utredning som landskapsregeringen regelmässigt begär i liknande ärenden. Landskapsregeringen har i begäran om utredning specificerat beträffande vilka särskilda omständigheter utredning skall läggas fram. Mot bakgrund av detta konstaterar landskapsregeringen att landskapsregeringen vid utredningen av ärendet har iakttagit grunderna för god förvaltning. Landskapsregeringen konstaterar därtill att den fråga som ändringssökanden i sina besvär pekar ut som ledande har syftat till att bekräfta att landskapsregeringen har uppfattat de uppgifter som ändringssökanden tidigare uppgett på det sätt som ändringssökanden avsett.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Jurist

Adrian Jansson